

**Gemeente
Haarlem**

**Actieprogramma
Toegankelijk
Haarlem 2019-2021**

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
1.1	De Haarlemse ambitie	6
1.2	Aanleiding	6
1.3	Leeswijzer	7
2.	Borging toegankelijkheid	7
3.	Toegankelijke openbare ruimte	7
3.1	Huidige situatie	7
3.1.1	Verkeersregelinstallaties / blindegeleidelijnen / verlaagde trottoirbanden	7
3.1.2	Toiletten	8
3.1.3	Parkeerplaatsen voor mindervaliden	8
3.1.4	Toegankelijkheid in beleid openbare ruimte	8
3.2	Activiteiten 2019-2021	9
3.2.1	Drempels / verkeersregelinstallaties / blindegeleidelijnen / bebording	9
3.2.2	Toiletten	9
3.2.3	Voldoende parkeerplaatsen voor mindervaliden	10
3.2.4	Toegankelijkheid in beleid openbare ruimte	10
4.	Toegankelijk vervoer	10
4.1	Huidige situatie	10
4.1.1	Toegankelijke ov-haltes	10
4.1.2	Toegankelijke stations	10
4.1.3	Leenrolstoelen	11
4.2	Activiteiten 2019-2021	11
4.2.1	Toegankelijke ov-haltes	11
4.2.2	Toegankelijke stations	11
4.2.3	Leenrolstoelen	11
5.	Toegankelijke gebouwen	12
5.1	Huidige situatie	12

5.2 Activiteiten 2019-2021	13
5.1.1 Stembureaus	13
5.1.2 Overig vastgoed	14
6. Toegankelijke wonen en wijken	14
6.1 Huidige situatie	14
6.1.1 Woonvisie Haarlem 2017-2020	14
6.1.2 Langer zelfstandig wonen	15
6.1.3 Wijkgerichte aanpak	15
6.2 Activiteiten 2019-2021	15
6.2.1 Woonvisie Haarlem 2017-2020	15
6.2.2 Langer zelfstandig Wonen	15
6.2.3 Wijkgerichte aanpak	16
7. Toegankelijk onderwijs	16
7.1 Huidige situatie	16
7.2 Activiteiten 2019-2021	16
7.2.1 Gelijke kansen in het onderwijs	17
8. Toegankelijke sport	17
8.1 Huidige situatie	17
8.1.1 Sport fysiek toegankelijk	17
8.1.2 Sport sociaal toegankelijk	17
8.2 Activiteiten 2019-2021	18
9. Toegankelijk werk	18
9.1 Huidige situatie	18
9.1.1 Garantiebanen	18
9.1.2 Re-integratieregelingen	18
9.1.3 Ik doe mee	18
9.1.4 Beschut werk	19
9.1.5 Ondersteuningsaanbod jongeren met een beperking	19
9.1.6 Charter Diversiteit	19
9.1.7 GGZ en Werk	19
9.2 Activiteiten 2019-2021	19

9.2.1	Garantiebanen	19
9.2.2	Re-integratieregelingen	19
9.2.3	Ik doe mee	20
9.2.4	Beschut werk	20
9.2.5	Ondersteuningsaanbod	20
9.2.6	Charter Diversiteit	20
9.2.7	GGZ en Werk	20
10.	Toegankelijke vrijetijd	20
10.1	Huidige situatie	20
10.1.1	Evenementen	20
10.1.2	Week van de Toegankelijkheid	20
10.1.3	Horeca en detailhandel	21
10.2	Activiteiten 2019-2021	21
11.	Toegankelijke sociale basis	21
11.1	Huidige situatie	21
11.2	Activiteiten 2019 en verder	22
12.	Toegankelijke communicatie	22
12.1	Huidige situatie	22
12.1.1	Alle uitingen	23
12.1.2	Toegankelijke communicatie meer dan alleen teksten	23
12.1.3	Bewustwording en cultuur	23
12.1.4	Taalakkoord	24
12.1.5	Digitaal Sterk	24
12.1.6	Inclusief Communiceren	24
12.2	Activiteiten 2019-2021	24
13.	Toegankelijkheidsaandacht	25
13.1	Huidige situatie	25
13.2	Activiteiten 2019-2021	25
14.	Doelgroep specifieke projecten	26

14.1	Mensen met dementie	26
14.2	Mensen met een licht verstandelijke beperking	27
14.3	GGZ doelgroep	27

1. Inleiding

1.1 De Haarlemse ambitie

Gemeente Haarlem wil dat alle Haarlemmers mee kunnen doen in de maatschappij. Haarlem wil een stad zijn waar mensen gelijke kansen hebben, waar iedereen kan meedoen, waar solidariteit is en gelijkwaardigheid. Een ongedeelde stad. Zo'n stad is toegankelijk voor iedereen, ongeacht zijn of haar beperking. Er is oog voor mensen met een fysieke, zintuiglijke en verstandelijke beperking, en mensen met een psychische kwetsbaarheid of chronische ziekte. Toegankelijkheid stelt eisen aan de inrichting van de openbare ruimte, (nieuwe) gebouwen en voorzieningen, aan de manier van communiceren, behandeling en bejegening. Daarvoor is het niet alleen nodig om 'toegankelijkheid' in te bedden in beleidsregels, maar vooral ook te luisteren naar de ervaringen van mensen met een beperking. Alleen dan is het mogelijk samen te werken aan een toegankelijk Haarlem in 2030. Bijlage 1 (de 'routekaart') geeft een beeld van de toegankelijkheidsambitie voor verschillende beleidsvelden.

1.2 Aanleiding

In 2018 gaf gemeente Haarlem met het Jaar van de Toegankelijkheid een impuls aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de stad. Er zijn stappen zijn gezet naar een inclusieve en toegankelijke samenleving. Een samenleving waarin iedereen mee kan doen, zoals staat in het VN-VN-Verdrag over de rechten van mensen met een beperking.

In 2018 is gestart met het wegnemen van zowel fysieke als sociale belemmeringen die mensen met een beperking ervaren. Zo zijn onder andere ov-haltes opgehoogd, rateltickers in verkeerslichten aangebracht, op- en afritten bij trottoirs gemaakt, is er nu een toegankelijke brug in de Kweektuin en zijn de eerste maatregelen genomen voor betere toegang tot gemeentelijke panden.

Op sociaal gebied is met verhalen in de media, bijeenkomsten en ervaringsdagen veel aandacht gegeven aan bewustwording. Niet alleen binnen de gemeentelijke organisatie, maar ook bij bewoners, bedrijven en andere organisaties. De in 2018 benoemde Ambassadeurs van het Jaar van de Toegankelijkheid hebben daarin een belangrijke taak. Het betrekken van ervaringsdeskundigen is daarbij een belangrijk uitgangspunt geweest dit jaar: niet over, maar mét mensen praten.

Na het Jaar van de Toegankelijkheid is nog geen sprake van een toegankelijke stad. Het begin is gemaakt, maar er is veel meer nodig. Het werken aan een toegankelijke stad vraagt om structurele aandacht en aanpassingen. Dat is de aanleiding voor het opstellen van het 'Actieprogramma Toegankelijk Haarlem'.

1.3 Leeswijzer

In het 'Actieprogramma Toegankelijk Haarlem' staan de vervolgstappen die de gemeente de komende jaren wil zetten. Het document beschrijft de stand van zaken van toegankelijkheid per beleidsveld en de plannen voor de periode 2019 - 2021.

2. Borging toegankelijkheid

Voor een goede borging van het brede onderwerp toegankelijkheid, voor het niet verloren laten gaan van wat dit jaar is opgebouwd en voor een goede uitvoering van de toekomstige activiteiten die genoemd staan in dit actieprogramma is coördinatie nodig. Er moet ambtelijk iemand zijn die beleidsterreinen aan elkaar knoopt, aanjaagt, de werkgroep toegankelijkheid begeleidt, als contactpersoon fungeert voor de ambassadeurs, het e-mailadres toegankelijk@haarlem.nl en de webpagina www.haarlem.nl/toegankelijkestad bewaakt: een coördinator toegankelijkheid. Zoals er ook een duurzaamheidscoördinator en een bereikbaarheidscoördinator is in de organisatie. In lijn met advies van de Participatieraad d.d. 30 mei 2018, wordt er een coördinator benoemd.

3. Toegankelijke openbare ruimte

3.1 Huidige situatie

3.1.1 Verkeersregelinstallaties / blindegeleidelijnen / verlaagde trottoirbanden

Mensen met een beperking lopen in de openbare ruimte tegen tal van zaken aan. Mensen in een rolstoel hebben vooral last van trottoirs die ze niet makkelijk of en af kunnen. Slechtzienden hebben hinder van foutgeparkeerde fietsen en niet-functionerende rateltickers in verkeersregelinstallaties (VRI's). In Haarlem zijn circa 100 VRI-installaties, waarvan 70% voorzien is van rateltickers. Rateltickers staan echter vaak uit als gevolg van geluidklachten van omwonenden. Slechtzienden noemen ook ontbrekende blindegeleidelijnen op belangrijke plekken in de stad. Er ligt op dit moment minimaal (geregistreerde) 446 m² aan blindegeleidelijnen in de stad, vooral rondom de ov-haltes. Mensen met een auditieve beperking zijn bang dat ze bijvoorbeeld bussen niet aan horen komen.

Dit is een opsomming van zaken die naar voren kwamen in gesprekken met de leden van de oogvereniging, een groep mensen in een rolstoel (WOW), medewerkers van de sociale wijkteam, ambtenaren, e-mails op toegankelijk@haarlem.nl en uitgevoerde wijkschouws. Wijkshouws zijn samen met ervaringsdeskundigen onder andere uitgevoerd in Boerhaavewijk, Meerwijk, Molenwijk, Europawijk, het hele stadsdeel Centrum en het stationsgebied.

Een aantal klachten uit de gesprekken zijn snel opgepakt via www.haarlem.nl/meldingdoen of uitgezet in de organisatie. Zo zijn niet-functionerende rateltickers op locaties waar klachten waren, gemeld en direct aangepakt. Of doorgegeven aan de provincie die bijvoorbeeld de niet-functionerende rateltickers langs de N208 heeft opgepakt. Op de webpagina www.haarlem.nl/toegankelijkestad is een directe link naar de button 'melding doen' gemaakt,

zodat de webpaginabezoekers daar niet lang naar hoeven zoeken.

Daarnaast voerde de gemeente een aantal maatregelen uit:

- Blindegeleidelijnen van de entree van de Raakspoort naar de bushalte en in het project herinrichting Europaweg.
- Verschillende trottoirverlagingen bij het Willem Dreesplantsoen en op verschillende plekken in noord en oost.
- Een brede brug voor mindervaliden bij de Kweektuin.
- De hellingbanen van zes bruggen in de Poelpolder in Boerhaavewijk kregen een flauwere helling voor een betere toegankelijkheid.

3.1.2 Toiletten

Veel mensen met een beperking ervaren het gebrek aan invalidentoiletten. Ook is er een motie (2.86) aangenomen tijdens de behandeling van de kadernota op 12 juli 2018 met de naam 'Haarlem verdient een zeiknota'. Naar aanleiding daarvan zijn bestaande openbare toiletvoorzieningen geïnterpreteerd. Geen enkele locatie blijkt volledig toegankelijk voor mindervaliden. Er blijken alleen particuliere mindervalidentoiletten (bij horeca en detailhandel) te zijn die zijn vermeld in de app 'HogeNood'.

De gemeente gaat nu - naar Rotterdams voorbeeld - samenwerking aan met onder meer horecabedrijven. Veel gemeentelijke toiletten blijken al openbaar toegankelijk maar vaak is dit niet bekend. Met de beheerders van de toiletten in buurthuizen, sportfaciliteiten, bibliotheken en begraafplaatsen wordt gekeken of deze kunnen worden aangemeld op de app HogeNood. Eind 2019 zal er een overzicht worden gemaakt met welke toiletten er nieuw in de app HogeNood zijn opgenomen. Dat moet een impuls geven aan Haarlem als gastvrije stad. Hierover is Een informatienota op 11 april 2019 besproken in de commissie ontwikkeling.

3.1.3 Parkeerplaatsen voor mindervaliden

De gemeente deed onderzoek naar de aantallen en de kwaliteit van gehandicaptenparkeerplaatsen in de parkeergarages in Haarlem. De resultaten zijn toegankelijk gemaakt via de app Ongehinderd en de website van de gemeente. Zo weten mindervalide bezoekers waar ze kunnen parkeren. Bij de onderzochte gemeentelijke gebouwen (zie hoofdstuk 5) is ook gekeken naar de aan- of afwezigheid van gehandicaptenparkeerplaatsen. De algemene mindervalidenparkeerplaatsen langs de openbare weg in het centrum staan op: www.haarlem.nl/gehandicaptenparkeerplaats. Het gaat om 56 parkeerplaatsen op straatniveau.

3.1.4 Toegankelijkheid in beleid openbare ruimte

De gemeente voerde een inventarisatie uit naar de plek van toegankelijkheid in gemeentelijk beleid en gemeentelijke eisen. Het goed regelen van 'toegankelijkheid aan de 'voorkant' door toegankelijkheid standaard mee te nemen bij uitvoeringswerkzaamheden aan de openbare ruimte, leidt tot minder reparatie aan de achterkant. Hieronder staan de uitkomsten:

- In de structuurvisie openbare ruimte (SOR) staat een passage over toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mindervaliden. Op verzoek van de commissie Samenleving is een Routekaart Toegankelijkheid - een beknopt visiedocument over Toegankelijk Haarlem in 2030 - opgesteld. Deze staat in bijlage 1.
- In de Handboeken Inrichting Openbare Ruimte (HIOR), die per stadsdeel bestaan of in wording zijn, is de ambitie om toegankelijkheidsmaatregelen met afbeeldingen duidelijk onder de aandacht te brengen. De HIOR's gaan vooral over de beeldkwaliteit, over hoe de toegankelijkheidsmaatregelen eruit moeten zien. In de HIOR's van Oost en Zuidwest staat een

alinea over toegankelijkheid. Voor de HIOR's van Noord, Centrum en Schalkwijk is een handboekaanpassing nodig.

- Daarnaast heeft Haarlem sinds een aantal jaren een standaard technische programma van eisen voor de inrichting van de openbare ruimte. Het technisch programma van eisen is de opvolger van de gestandaardiseerde contracten voor aannemers die Haarlem sinds 2010 had. Het technische programma van eisen beschrijft eisen over het materiaal en de afmetingen. Hierin staat dat de gemeente bij reconstructies en veranderingen van de openbare ruimte rekening houdt met mensen met een beperking. Zo brengen de gemeente bij kruispunten en hoeken op- en afritten aan waar dat kan, zodat een rolstoelgebruiker makkelijker de stoep op of af kan. Bij de straten die de gemeente aanlegde voor 2010 is dat niet standaard gebeurd. Toen bracht de gemeente op- en afritten aan als daar een specifieke vraag naar was. Op veel plekken in de stad is de situatie dus nog niet in orde, vooral in de oude wijken zoals de Amsterdamse buurt en de Indische buurt.
- De verkeersregelinstallaties (VRI's) staan ook beschreven in het technisch programma van eisen voor de inrichting van de openbare ruimte. Het beleid is dat de gemeente nieuwe VRI's uitvoert met rateltikker. Dat gebeurt met Accross rateltickers (met speakers in het verkeerslicht) omdat de mechanische tikkers onbetrouwbaar zijn. De gemeente vervangt oude VRI's na maximaal 15 jaar.
- In de Actualisatie Uitstallingsbeleid (2015/35140) staan duidelijke algemene regels voor uitstallingen. Die regels zijn gebaseerd op criteria zoals een schone en veilige stad. Het beleid is een vervolg op de nota 'Evaluatie Uitstallingsbeleid (2014/364897) waarbij de gemeente de uitstallingen in de Cronjé en de Zijlstraat onder de loep nam. Hierbij is ook gekeken naar de invloed van uitstallingen op de openbare ruimte voor de toegankelijkheid.

3.2 Activiteiten 2019-2021

3.2.1 Drempels / verkeersregelinstallaties / blindegeleidelijnen / bebording

Het voorstel is om de komende jaren nog meer toegankelijkheidsmaatregelen nemen in de openbare ruimte:

- Aanbrengen van op- en afritten bij de trottoirs waar die nog ontbreken. De gemeente neemt dit standaard mee bij herinrichtingsprojecten. Daarnaast is het voorstel een inhaalslag te maken in vooral de oude wijken van Haarlem, zoals de Amsterdamse buurt en de Indische buurt.
- Resterende verkeersregelinstallaties voorzien van rateltickers daar waar geen herinrichting op korte termijn aan de orde is. Het voorstel is te onderzoeken of de VRI's een nieuw systeem kunnen krijgen die de geluidsoverlast beperkt. Nieuwe VRI's kosten circa € 10.000 per oversteek.
- Toegankelijker oversteekplaatsen met beter zicht en blindegeleidelijnen.
- Aandacht voor hoogte van de bebording zodat wegen toegankelijk blijven voor mensen met een visuele beperking. Hiermee geeft de gemeente uitvoering aan de aangenomen motie 3.58 M 'Laaghangend fruit. Hang waarschuwborden hoger op.'

3.2.2 Toiletten

De ambitie is om de toiletvoorzieningen in de stad voor mensen met een beperking te verbeteren door aan de slag te gaan met de volgende maatregelen:

- Verkennen van samenwerking met horecaondernemers over gebruik toiletvoorzieningen.
- Verkennen met de NS / ProRail om een mindervalidetoilet te realiseren op of nabij het station.

De gemeente gaat in ieder geval haar eigen panden en openbare gebouwen opnemen in het Haarlemse toiletnetwerk, dat dan goed inzichtelijk moet worden via de app HogeNood.

3.2.3 Voldoende parkeerplaatsen voor mindervaliden

- Onderzoeken waar mindervalidenparkeerplaatsen gerealiseerd kunnen worden bij gemeentelijke gebouwen en in elk geval de stembureaus. Zie ook hoofdstuk 5 toegankelijke gebouwen. Daarbij is het zaak ook te kijken naar de geografische spreiding van de al bestaande algemene parkeerplaatsen voor mindervaliden (die niet aan een kenteken gekoppeld zijn).

3.2.4 Toegankelijkheid in beleid openbare ruimte

- In de HIOR's van Noord, Centrum en Schalkwijk toegankelijkheidsparagraaf opnemen.
- Technische programma van eisen updaten met onder andere standaarddetails en richtlijnen van blindegeleidelijnen (ovs00228, opgesteld door PBT consult) en een verwijzing maken naar het inrichtingsboek van R-nethaltes (die onder toezicht en subsidie van de provincie worden aangelegd).
- De wens is om speeltoestellen voor kinderen in de openbare ruimte meer toegankelijk te maken en inzicht te krijgen in de mate van toegankelijkheid van de bestaande speeltoestellen. Het voorstel is daarom om het bestaande Speelbeleidsplan (2013) uit te werken en te actualiseren. De insteek is om toegankelijkheid bij de keuze voor speeltoestellen mee te laten wegen.
- Een nieuw rateltikkersysteem in de verkeersregelininstallaties onderzoeken en voorbereiden. Een nieuw systeem waarbij VRI's standaard uitgevoerd kunnen worden met een knop waarbij de rateltikker pas gaat lopen als de knop een paar seconden wordt ingedrukt. Dan werkt de rateltikker alleen als er mensen met een visuele beperking oversteken. Dit verlaagt eventuele geluidsoverlast voor omwonenden. Hiervoor is een software aanpassing nodig. Daarvoor is het nodig het VRI-beleid aan te passen. Ook moet de gemeente instanties voor mensen met een visuele beperkingen informeren over deze techniek zodat visueel gehandicapt de drukknop begrijpen.

4. Toegankelijk vervoer

4.1 Huidige situatie

4.1.1 Toegankelijke ov-haltes

Op dit moment zijn niet alle 286 Haarlemse bushalteperrons toegankelijk. Vanuit de Wet gelijke behandeling moet iedereen de mogelijkheid hebben om zelfstandig met het openbaar vervoer te reizen. De gemeente kreeg in 2018 een provinciale subsidiebijdrage van ruim 6 ton (voor de uitvoering) om 50 halteperrons op hoogte te brengen van 18 cm en blindegeleiding aan te brengen. Eind 2018 zijn halteperrons bij de Edisonstraat (Zuidwest) en de IJdijk (Noord) toegankelijk gemaakt vanuit 'De Toegankelijke Stad'.

4.1.2 Toegankelijke stations

Het toegankelijk maken van het station Haarlem Spaarnwoude is in handen van ProRail. In het ontwerp van ProRail zijn liften, geleidelijnen en hellingbanen opgenomen. De verwachte realisatie vindt plaats in 2020. Voor het station Haarlem Centraal is in de zomer 2018 een toegankelijkheidsschouw uitgevoerd in het station en op het stationsplein. Dat gebeurde in opdracht van het ministerie. De aanpassingen aan het station zelf zijn aan de NS en ProRail. Zij hebben een verplichting om in 2030 alle stations in Nederland toegankelijk te hebben. Aanpassingen aan het stationsgebied liggen op het bord van de gemeente.

4.1.3 Leenrolstoelen

Als uitvoering van motie 21 'Van scooter naar rolstoel met shoppen als doel' liep in 2018 mei de leenrolstoelenpilot in de fietsenstalling van de Smedestraat. De pilot vond plaats in samenwerking met Spaarnelanden, Paswerk en het Hulpmiddelencentrum. De pilot is goed verlopen, maar de rolstoelen zijn relatief weinig uitgeleend, zo bleek uit een tussentijdse evaluatie.

4.2 Activiteiten 2019-2021

4.2.1 Toegankelijke ov-haltes

- De gemeente maakt in 2019 en 2020 de resterende 50 ov-haltes toegankelijk conform provinciale vereisten. In 2021 zijn alle haltes in Haarlem dan toegankelijk. Hiervoor volgt een apart raadsbesluit. Er is hiervoor geen aanvullend budget nodig. De nog aan te stellen projectmanager wordt vanuit het subsidiebudget bekostigd.
- Een viertal haltes is buiten de subsidieaanvraag gevallen:
 - 1 halteperron bij station Spaarnwoude. Deze ligt namelijk op het grondgebied van Rijkswaterstaat. Pas later bleek uit een in 2001 afgesloten overeenkomst dat het beheer van deze halteperron bij de gemeente ligt.
 - 3 haltes bij de Nijverheidsweg in de Waarderpolder omdat die abusievelijk niet zijn meegenomen bij de herinrichting van de Oudeweg.
- De toegankelijkheid van 19 andere niet-toegankelijke haltes vormen onderdeel van lopende uitvoeringsprojecten. De haltes bij het Houtplein zijn hier een voorbeeld van.

4.2.2 Toegankelijke stations

- Toegankelijkheidsmaatregelen in stationsgebied uit de stationsschouw. Mogelijk zijn die te combineren met het extra perron dat de provincie Noord-Holland gaat realiseren omdat het busstation op Haarlem Centraal te krap is.
- Drie liften bij station Spaarnwoude door ProRail. Dit station wordt daarmee toegankelijk gemaakt conform de beleidsdoelen van ProRail: toegankelijke stations in 2030. Oplevering van het station is medio 2020.

4.2.3 Leenrolstoelen

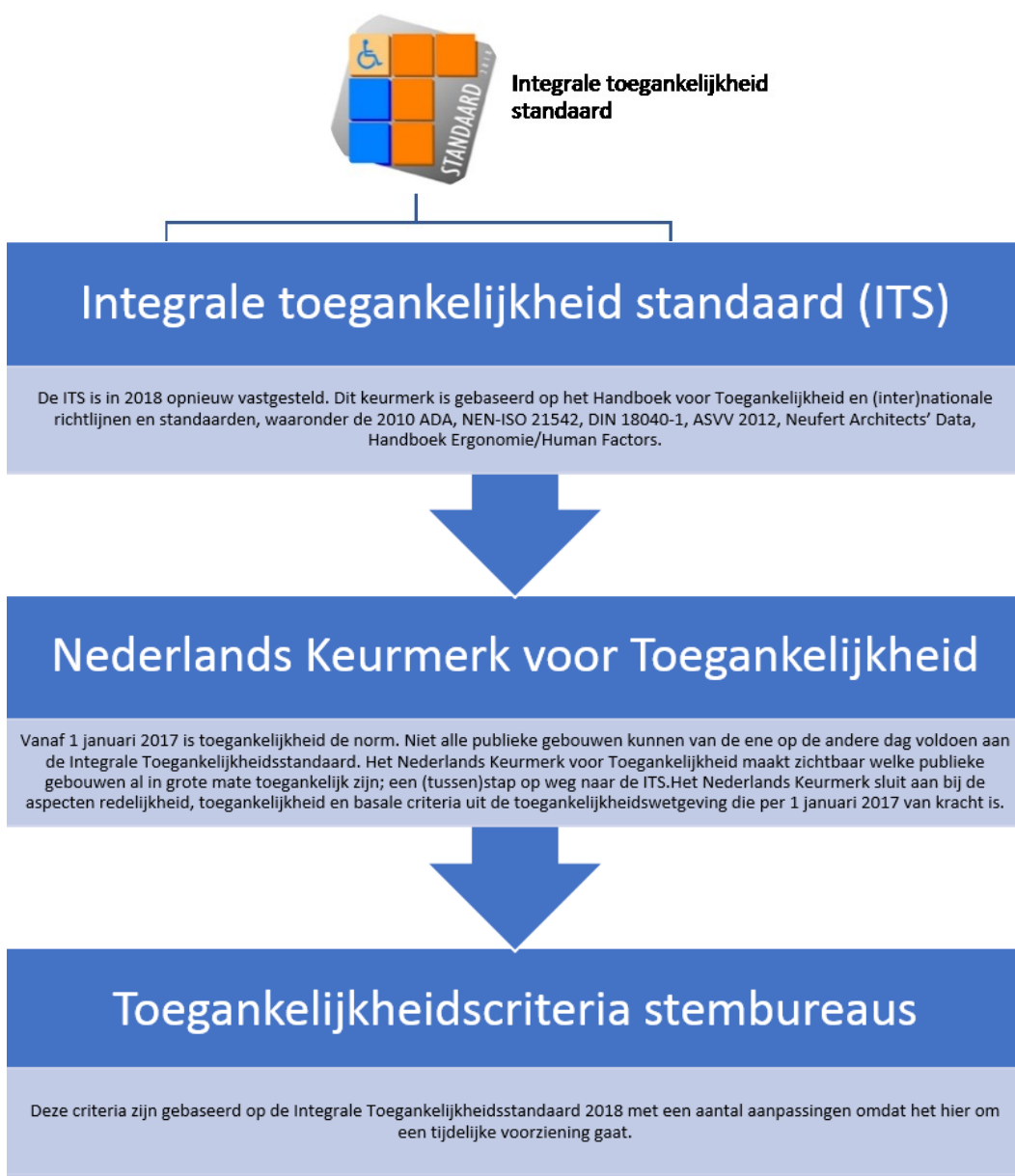
De pilot is voortgezet met één leenrolstoel in plaats van drie, tot en met 1 juli 2019. Eén rolstoel blijkt voldoende om de huidige vraag op te vangen. Bovendien komt er zo weer ruimte in de stalling vrij voor scooters waar behoefte aan is volgens Paswerk. Door middel van het verspreiden van posters en flyers en het direct benaderen van relevante organisaties wordt extra aandacht gevraagd voor de rolstoeluitleen.

5. Toegankelijke gebouwen

5.1 Huidige situatie

In 2018 vonden inspecties plaats bij 82 gemeentelijke panden (o.a. gymzalen, bibliotheken, kinderboerderijen, schooltuinen en cultuurinstellingen) en 6 parkeergarages in Haarlem, en 90 stemlocaties in Haarlem en Zandvoort. Dat is gebeurd door technische deskundigen in dienst van de organisatie Ongehinderd en ervaringsdeskundigen. Voor elk pand schreven zij een rapport met conclusies, verbetervoorstellen en kostenramingen. Daarnaast voerde zij alle resultaten in op de gemeentepagina van de website Ongehinderd en de app van Ongehinderd. In de rapporten maakte Ongehinderd onderscheid tussen verschillende keurmerken: het Integrale keurmerk, het Nederlands keurmerk en het keurmerk voor toegankelijke stembureaus. De navolgende afbeelding beschrijft het onderscheid.

In de gemeentelijke gebouwen (Stadhuis, Zijlpoort en Raakspoort) voerde de gemeente de eerste toegankelijkheidsverbeteringen uit, zoals wiggen om drempels over te kunnen, een rolstoelgeschikte vergaderruimte, bredere deuren en een oplaadpunt voor scootmobiel bij de entree. Daarnaast nam de gemeente toegankelijkheidsmaatregelen direct mee bij renovatiewerkzaamheden bij wijkcentrum De Fjord. Ook trof de gemeente voorbereidingen voor toegankelijkheidsverbeteringen bij de verbouwing van museum het Dolhuys.

5.2 Activiteiten 2019-2021

5.1.1 Stembureaus

Het voorstel is om de komende jaren een aantal op toegankelijkheid gescande panden te verbeteren. Doel daarvan is uiteraard om de toegankelijkheid te verbeteren, maar ook om te voldoen aan de wettelijke eisen die stellen dat gemeenten de verplichting hebben om 100% van de stembureaus toegankelijk te hebben voor mensen met een beperking. Hiervoor moet gekeken worden naar de 'toegankelijkheidscriteria stembureau', die gebaseerd is op de Internationale Toetsingsstandaard (ITS), beschouwd in bovenstaand schema. Hier ligt een behoorlijke opgave. Per 1 januari 2019 geldt deze normering als eis. Voor de stembureaus geldt dus een urgentie. Hiervoor wordt de volgende prioritering voorgesteld:

1. Aanpakken van alle stembureaus door middel van tijdelijke maatregelen.
2. Aanpakken van 10 stembureaus, die in eigendom van de gemeente zijn, met een geografische spreiding over de stad - definitieve maatregelen.
3. Aanpakken van stembureaus, die in eigendom van de gemeente zijn, én naar de oude / eigen geïnterpreteerde criteria zijn aangemerkt als toegankelijk. Dit zijn quickwins - definitieve maatregelen.
4. Aanpakken van stembureaus, die in eigendom van de gemeente zijn, én als niet-toegankelijk zijn aangemerkt - definitieve maatregelen.
5. Aanpakken van stembureaus die niet in eigendom zijn van de gemeente - definitieve maatregelen.

Na het doorlopen van de stappen 2 t/m 4 zijn 39 stembureaus in Haarlem toegankelijk volgens de 'toegankelijkheidscriteria stembureaus'. Belangrijke voorwaarde hierbij is wel dat huurders / gebruikers van de gemeentelijke panden meewerken aan de benodigde toegankelijkheidsverbeteringen. De gemeente kan immers alleen de gebouwgebonden maatregelen uitvoeren. De niet-gebouwen gebonden maatregelen liggen bij de huurder / gebruiker, afhankelijk van de contractuele afspraken. Er ligt dus ook een opgave om huurders / gebruikers te enthousiasmeren om met hun pand aan de slag te gaan. Naast enthousiasmeren, is

het wenselijk te verkennen of zij vanuit de gemeente de verplichting opgelegd kunnen krijgen om mee te werken.

Naast de aanpassingen aan de gebouwen die functioneren als stembureau zijnde volgende maatregelen reeds genomen

- Aanschaffen van een leesloep die slechtzienden kunnen gebruiken in het stemhokje. In elk stembureau komt er een te liggen. Deze kosten zijn gedekt uit het gemeentefonds;
- Vergroten van de herkenbaarheid van stembureaus met beachflags en / of stoepborden;
- Onderzoeken of op elk stembureau een kandidatenlijst in braille kan komen te liggen.
- Deelname als een van de 12 gemeenten in Nederland aan de pilot waarbij mensen met een visuele beperking zelfstandig kunnen stemmen d.m.v. een verkiezingstooltijdens de Provinciale en Europese verkiezingen op het stembureau Raakspoort.

Aanbieden van rolstoeltaxi's voor vervoer naar andere stembureaus.

5.1.2 Overig vastgoed

Vanuit sport is de wens om sportaccommodaties met een groot publiek en verenigingsbereik te verbeteren. Dat zijn twee overdekte zwembaden De Planeet en het Boerhaavebad, maar ook de Houtvaart, de Spaarnehal en het Kennemer Sportcenter. De andere gescande gebouwen volgen daarna. In bijlage 2 staat een prioriteitenoverzicht.

6. Toegankelijke wonen en wijken

6.1 Huidige situatie

6.1.1 Woonvisie Haarlem 2017-2020

In de Woonvisie 'Doorbouwen aan een (t)huis' is er aandacht voor toegankelijkheid. Zo is de regeling 'Ouder worden & prettig wonen' tot stand gekomen met als uitgangspunt om ouderen een fijne manier van langer zelfstandig wonen te bieden en een betere benutting van corporatiewoningen te realiseren. Hierdoor komen (sociale) woningen vrij voor andere doelgroepen.

Ook zijn er woonclassificatielabels toegevoegd in het woonruimteverdeelsysteem, zodat de informatievoorziening voor woningzoekenden met een fysieke beperking verbetert. In één oogopslag is het dan voor woningzoekenden duidelijk of een woning bijvoorbeeld rolstoeltoegankelijk is. In 2017 is de Blijverslening ingegaan. Ouderen die graag zelfstandig thuis willen blijven wonen, kunnen bij de gemeente een lening afsluiten om aanpassingen in hun woning te betalen. Ook bewoners met een acute zorgvraag kunnen een beroep doen op de Blijverslening.

Regionaal voert Haarlem samen met de regiogemeenten Zuid-Kennemerland / IJmond de regionale woonzorgagenda uit. Er zijn zes speerpunten geformuleerd waaronder kennis en ervaring uitwisselen op het gebied van Langer Zelfstandig Wonen en onderzoek naar transformatie mogelijkheden (zorg)vastgoed.

Met de drie Haarlemse woningcorporaties en huurdersvertegenwoordiging zijn de prestatieafspraken "Samen verder" 2018 t/m 2021 gesloten. De prestatieafspraken zijn het

resultaat van de visie van de gemeente zoals die verwoord is in de Woonvisie en de biedingen van de corporaties op de woonvisie. Voor 2018 spraken partijen volgende prestaties af:

- Corporaties gebruiken in hun advertenties het nieuwe woningclassificatiesysteem.
- De gemeente neemt de classificatie op in de Woon Zorg Welzijn-monitor.
- De huurdersvertegenwoordiging geeft de gewenste ontmoetingsplekken van bewoners door in hun wijk of wooncomplex. Die informatie wordt gebruikt in de gebiedsopgaven.
- De gemeente ziet erop toe dat in de acht ontwikkelzones voldoende zorggeschikte en levensloopbestendige woningen en complexen komen en dat de voorzieningen en de woonomgeving daar bij passen.

6.1.2 Langer zelfstandig wonen

In 2015 is het 'Plan van Aanpak en een Uitvoeringsagenda Langer Zelfstandig Wonen' opgesteld. Dit plan is de basis voor diverse activiteiten die het langer zelfstandig wonen mogelijk maken. De activiteiten van het Langer Zelfstandig Wonen richten zich voornamelijk op 65+'ers en ouderen van 55 tot 65 jaar (vooral gericht op bewustwording). Daarnaast zijn ook andere kwetsbare groepen zoals mensen met een psychische kwetsbaarheid benoemd als doelgroep. Daarvoor is specifiek aandacht in het programma Opvang Wonen en Herstel (zie ook paragraaf 14.3). In 2018 is een rapportage van het uitvoeringsprogramma Langer zelfstandig wonen opgesteld, deze is op 19 maart n de commissie Samenleving worden aangeboden.

6.1.3 Wijkgerichte aanpak

Ook op wijkniveau vinden toegankelijkheidsinitiatieven plaats. Een actieve groep is de Werkgroep Fysieke Toegankelijkheid / Langer Zelfstandig Wonen Leidsebuurt. Deze groep zet zich in voor aanpassingen in de openbare ruimte om de fysieke toegankelijkheid te bevorderen. Denk hierbij aan het verlagen van de trottoirbanden bij hoeken en ondergrondse afvalcontainers, het op de juiste hoogte brengen van verkeersborden, het snoeien van laag overhangend groen zodat slechtzienden en blinden er niet tegenaan lopen endoor het aanpassen van de verkeerscirculatie zodat gebruikers met een rollator, (elektrische) rolstoel, kinder- of wandelwagen veiliger van de rijweg gebruik kunnen maken. Daarnaast startte de werkgroep een bewustwordingscampagne. Hiervoor ontwikkelde zij een brochure 'Samen' en een deurhanger met bijbehorende website. Zie leidsebuurttoegankelijk.nl.

6.2 Activiteiten 2019-2021

6.2.1 Woonvisie Haarlem 2017-2020

De gestarte toegankelijkheidsacties in de Woonvisie 'Doorbouwen aan een (t)huis' krijgen een vervolg in 2019 en verder, aangezien dit programma doorloopt tot 2020 (zie hierboven). De prestatieafspraken met de corporaties en huurdersvertegenwoordiging zijn over 2018 geëvalueerd en geactualiseerd voor 2019. In december 2018 zijn die ondertekend. Over Langer Zelfstandig Wonen maakten partijen nieuwe concrete werkafspraken De werkafspraken beschrijven onder meer de procedure bij het toekennen van maatwerkvoorzieningen voor woningaanpassingen (Wmo voorziening), en verhuisadvies en afspraken rondom nieuwbouw.

6.2.2 Langer zelfstandig Wonen

De conclusie van de rapportage van het uitvoeringsprogramma Langer Zelfstandig Wonen luidt dat Langer zelfstandig wonen in Haarlem op de kaart staat bij de partners in het wonen, zorg en welzijnsdomein. Er zijn veel activiteiten uitgevoerd. Daar zijn we trots op. De maatschappelijke ontwikkelingen rondom langer zelfstandig wonen zijn echter volop gaande. Keuzes die in het rijksbeleid worden gemaakt hebben hier grote impact op. Dit is van invloed op beleidskeuzen in

onder meer het sociaal domein, wonen en openbare ruimte. Daarom wordt de uitvoeringsagenda aangevuld met meetbare doelstellingen. Dit vindt plaats samen met maatschappelijke partners (waaronder zorg- en welzijnsorganisaties en corporaties), de participatieraad en bewonersorganisaties. Deze doelstellingen zijn terug te vinden in de beleidsdoelen van Wonen en Maatschappelijke Ondersteuning. In de P&C cyclus wordt hierover gerapporteerd

6.2.3 Wijkgerichte aanpak

De werkgroep toegankelijkheid Leidsebuurt gaat verder met het verbeteren van de toegankelijkheid in de buurt. Met acties om de fysieke toegankelijkheid te verbeteren: verbeteren verkeerscirculatie, verbeteren overzichtelijkheid en veiligheid op Plaza West en ratelaars bij de Westelijke Randweg. Zij schenkt ook aandacht aan de bewustwording van de bewoners via publicaties en opzetten van een 'fluistercampagne'. In 2019 wordt gekeken of deze wijkgerichte aanpak uitgebreid kan worden naar andere wijken. Daarbij kan gebruik gemaakt worden van de ervaringen en ontwikkelde middelen in de Leidsebuurt.

7. Toegankelijk onderwijs

7.1 Huidige situatie

Het Haarlemse onderwijs is toegankelijk. Voor elk kind is er een passende school en elke leerling met een beperking kan bij voorkeur dicht bij huis onderwijs volgen. Samen met basisscholen, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs zorgt het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Zuid-Kennemerland dat iedere leerling naar school kan. Er is een dekkend netwerk van onderwijsvoorzieningen. Hiermee voldoen de scholen aan hun zorgplicht; elk kind heeft recht op onderwijs. De scholen binnen het samenwerkingsverband werken met elkaar samen om het onderwijs steeds beter aan te laten sluiten bij de grote diversiteit aan onderwijsbehoeftes van de leerlingen. Alle schooltypen zijn op cluster 1 onderwijs na, voor kinderen met een visuele beperking, vertegenwoordigd in Haarlem.

Het liefst gaat een kind zo dicht mogelijk bij huis naar school en anders kan er onder voorwaarden een beroep gedaan worden op leerlingenvervoer. Overigens gaan scholen wel zelf over hun eigen beleid qua onderwijsaanbod en in welke mate zij fysiek toegankelijk zijn.

Voor peuterspeelzalen, kinderopvang en Haarlemse Centra voor Jeugd en Gezin geldt dat die 100% rolstoel- en kinderwagentoegankelijk zijn.

7.2 Activiteiten 2019-2021

In 2019 gaat de gemeente alle onderwijsgebouwen technisch inspecteren. Bij die inspecties is aandacht voor de technische staat, de gebruikersbeleving en de toegankelijkheid. Nieuwe scholen die gebouwd worden, worden sowieso toegankelijk omdat ze moeten voldoen aan het Bouwbesluit.

Door het uitvoeren van een nulmeting in de vorm van een technische schouw ontstaat een beeld van de staat van de onderwijsgebouwen op het gebied van energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde, voorzien van een duidelijke financiële vertaling. Dit alles om ervoor te zorgen dat ambities en toekomstige verplichtingen op het gebied van duurzaamheid, capaciteit en kwaliteit ook financiële dekking hebben.

Vanuit de nulmeting bepaalt de gemeente vervolgens een prioriteitstelling voor de schoolgebouwen die in aanmerking komen voor vervangende nieuwbouw of renovatie in het Integrale Huisvestingsplan 2019-2022 en voor de komende 15 jaren. De gemeente legt daarbij een relatie met de conclusies en uitkomsten per stadsdeel (instandhouding en capaciteit van de betreffende gebouwen) zoals opgenomen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs.

7.2.1 Gelijke kansen in het onderwijs

De gemeente werkt samen met de partners in de stad aan het vergroten van de (taal)ontwikkeling voor jeugdigen in kwetsbare posities om meer kinderen een goede start en gelijke kansen op een goede schoolloopbaan te bieden. Ook voert zij in samenwerking met het primair onderwijs een onderwijsinterventie bij het vak rekenen & wiskunde uit.

Om ervoor te zorgen dat jongeren zo veel mogelijk hun schoolloopbaan afsluiten met een start- of beroepskwalificatie en hierdoor goed in staat zijn in de samenleving te participeren, bestaat de gezamenlijke aanpak voor het bestrijden van Voortijdig School Verlaters (VSV). Er is een dekkend netwerk van onderwijsvoorzieningen. Gemeente en schoolbesturen verkennen de mogelijkheden voor een Junior College.

8. Toegankelijke sport

8.1 Huidige situatie

8.1.1 Sport fysiek toegankelijk

De sportvelden van alle Haarlemse sportverenigingen zijn toegankelijk. De kantines en clubgebouwen zijn niet allemaal toegankelijk. De verenigingen hebben daar zelf een verantwoordelijkheid in. Een groot deel van alle kleedaccommodaties is goed toegankelijk. Bij renovatie of nieuwbouw wordt rekening gehouden met toegankelijkheid op die plekken waar het nog niet in orde is.

Als onderdeel van de scan van het gemeentelijk vastgoed zijn in 2018 21 sportlocaties (gymzalen en zwembaden) gescand. Drie verenigingen (Koninklijke Zeil en roeivereniging 't Spaarne, DSS en Sparks) zijn geselecteerd als voortrekkers die als voorbeeld zullen dienen voor andere verenigingen, zowel voor fysieke als sociale toegankelijkheid.

8.1.2 Sport sociaal toegankelijk

Vanaf september 2018 is een ervaringsdeskundige aan de slag bij de gemeente, met als specifieke aandachtsgebied sport. Hij doet, in samenwerking met de regiocoördinator Aangepast Sporten Zuid-Kennemerland, ondergebracht bij Sport Support, een inventarisatie van het aanbod voor mensen met een beperking bij sportverenigingen. Dit startte eind 2018.

8.2 Activiteiten 2019-2021

Er is een gemeentelijke subsidieregeling waarmee verenigingen aanspraak kunnen maken op een subsidiebijdrage van 50% om de kosten van inrichtingsvoorzieningen en sportmateriaal voor gehandicapten sport op hun accommodatie te dekken. Concreet kan dit gaan om invalidentoiletten of trapliften als onderdeel van een verbouwing maar ook sportmateriaal om sportbeoefening voor mensen met een beperking mogelijk te maken. Daar gaat meer bekendheid aan gegeven worden.

In vervolg op de scan in 2018 is het voorstel de fysieke toegankelijkheid van accommodaties met een groot publiek en verenigingsbereik te verbeteren. Het betreft de twee overdekte zwembaden (De Planeet en Boerhaavebad), buitenbad de Houtvaart, de Spaarnehal en Kennemer Sportcenter.

In 2019 zijn we gestart met een vraag- en aanbodscan om inzicht te krijgen in de sport- en beweegvraag van mensen met een beperking en sport- en beweegmogelijkheden in de gemeente. Daarbij is aandacht voor zowel fysieke toegankelijkheid, als naar de mate waarin de verenigingen openstaan voor integratie van mensen met beperkingen (sociale toegankelijkheid) en daarop afgestemd

In de keuringsrapporten formuleerde Ongehindert adviezen en verbeterpunten over de toegankelijkheid sportaccommodaties om in aanmerking te komen voor Nederlands keurmerk voor Toegankelijkheid (NLKT) en de internationale normering. Zie hiervoor verder hoofdstuk 5 toegankelijke gebouwen. Het voorstel is daarmee aan de slag te gaan.

9. Toegankelijk werk

9.1 Huidige situatie

9.1.1 Garantiebannen

De gemeente heeft een taak daar waar het gaat om het realiseren van garantiebannen. Dit zijn banen die zijn bedoeld voor personen die een dusdanige arbeidsbeperking hebben dat zij niet in staat zijn om zelfstandig het minimumloon te verdienen. Hierbij gaat het om het mede faciliteren van externe plaatsingen van personen die tot de doelgroep van de Participatiewet horen, maar ook om plaatsingen binnen de gemeentelijke organisatie zelf. Er zijn momenteel 20 personen die onder de doelstelling van de banenafpraak vallen in dienst bij de gemeente.

9.1.2 Re-integratieregelingen

De doelgroep maakt te weinig gebruik van sommige re-integratieregelingen. Hier ligt een taak om de communicatie en voorlichting te verbeteren zowel richting bewoners als sociaal wijkteams en instellingen. In oktober 2018 startte een actualiteitencursus re-integratie die zowel in- als extern gegeven wordt.

9.1.3 Ik doe mee

In het kader van het project “Ik doe mee” riep de gemeente iedereen met een bijstandsuitkering op. Klant en gemeente stelden samen een persoonlijk plan van aanpak op. Deze nieuwe aanpak is het vervolg op de aandacht voor toegang tot de bijstand en het voorkomen van nieuwe instroom aan uitkeringen.

9.1.4 Beschut werk

Beschut werk zijn dienstbetrekkingen voor personen met een arbeidsbeperking die een dusdanige begeleiding nodig hebben die een reguliere werkgever doorgaans niet kan bieden. Jaarlijks dient de gemeente een x- aantal beschut werkplekken te realiseren. De gemeente wil het werken in een beschutte werkvorm ook in de stad te realiseren, in plaats van alleen bij Pasmatch. De verwachting is dat dit de toegankelijkheid van beschut werk vergroot.

9.1.5 Ondersteuningsaanbod jongeren met een beperking

Er bestaat een specifiek, gezamenlijk (Werk en Inkomen/RMC-Leerplein en een re-integratiepartner) ondersteuningsaanbod voor jongeren met een beperking die afkomstig zijn van het Voorgezet Speciaal Onderwijs of het Praktijkonderwijs.

9.1.6 Charter Diversiteit

Gemeente Haarlem tekende op 8 februari 2018 het Charter Diversiteit. Daarmee committeerde de organisatie zich aan de afspraak om met een plan van aanpak te komen, met daarin acties die leiden tot een meer diverse en inclusieve organisatie. Het plan van aanpak is gebaseerd op organisatie brede behoeften, wensen en ideeën. De acties hebben betrekking op het werven, selecteren en behouden van divers talent en het schenken van continue aandacht aan diversiteit.

9.1.7 GGZ en Werk

Het tweejarig project GGZ en Werk omvat verschillende activiteiten, bedoeld om mensen met GGZ problematiek beter te kunnen begeleiden naar een betaalde baan. Ook richt het project zich op de- stigmatisering bij werkgevers, onder andere door het organiseren van laagdrempelige Meet & Greet. In samenwerking met de Herstelacademie en een onafhankelijk ervaringsdeskundige is een cursus in de maak voor klantmanagers Werk en Inkomen en casemanagers WMO gericht op de- stigmatisering en begrip.

9.2 Activiteiten 2019-2021

9.2.1 Garantiebanen

In oktober 2018 is besloten dat het onderscheid tussen overheid en bedrijfsleven bij het aantal te behalen aantal garantiebanen (125.000 extra banen in Nederland in 2026) wordt afgeschaft. De inspanningsverplichting blijft echter gewoon van kracht. Voor personen die in aanmerking komen voor garantiebanen zijn instrumenten beschikbaar die aan de werkgever of de werknemer beschikbaar kunnen worden gesteld. De meest voorkomende zijn de loonkostensubsidie, de No-Risk polis (op deze polis kan een werkgever een beroep op doen als iemand uit het doelgroepenregister bij hem aan het werk gaat en vervolgens ziek wordt) en de inzet van persoonlijke begeleiding/jobcoach. De inzet en effectiviteit van de genoemde instrumenten wordt landelijk gemonitord en ook op gemeentelijk niveau wordt blijvend gekeken naar wat goed werkt en wat niet.

9.2.2 Re-integratieregelingen

Vast inbedden van de actualiteitencursus re-integratie voor eigen personeel en externe organisaties. Zo komen ook andere afdelingen naast de afdeling Werk en Inkomen, en externe organisaties, op de hoogte van het brede pallet aan mogelijkheden dat de Participatiewet biedt voor de verschillende doelgroepen. Dit kan de samenwerking verder verstevigen en de inzet van instrumenten voor personen met een beperking bevorderen.

9.2.3 Ik doe mee

In het kader van 'Ik doe mee' stelden gemeente en bijstandsgerechtigden een persoonlijk plan van aanpak op, passend bij de leefwereld van de klant. Aan de hand hiervan volgt in de komende jaren intensiever klantcontact. Dit maakt maatwerk mogelijk en geeft een betere basis aan samenwerking tussen de klantmanager en de bijstandsgerechtigde.

9.2.4 Beschut werk

Jaarlijks dient de gemeente een x-aantal beschut werkplekken te realiseren voor de personen die een indicatie beschut werk hebben. De meeste plekken worden bij Paswerk gerealiseerd. Zoals al aangegeven bij 9.1.4, is de wens in te zetten op het realiseren van beschutte werkplekken bij reguliere werkgevers in de stad.

9.2.5 Ondersteuningsaanbod

Zie bij 10.1.5

9.2.6 Charter Diversiteit

In 2019 krijgt het Charter Diversiteit een vervolg op drie hoofdthema's:

1. Het werven en selecteren van divers talent, met als acties onder andere deelname aan de pilot betreffende werving & selectie en diversiteit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en een onderzoek naar de effecten van een diverse selectiecommissie.
2. Het behouden en includeren van divers talent, met als een van de acties het bevorderen van de vaardigheden die diversiteit en een inclusieve werkomgeving, door deze op te nemen in de verplichte trainingsmodule voor het management.
3. Het schenken van continue aandacht aan diversiteit, door o.a. het organiseren van een jaarlijkse 'diversiteit dag', het geven van aandacht voor diverse cultuurgebonden tradities op de interne website en het op verschillende methoden betrekken van management en directie.

9.2.7 GGZ en Werk

In 2019 wordt de training voor klantmanagers Werk en Inkomen en casemanagers WMO, waarvoor de voorbereidingen in 2018 gestart zijn, daadwerkelijk ontwikkeld en gegeven. Dit gebeurt in samenwerking met de Herstelacademie en ervaringsdeskundigen. Mogelijk wordt de training in bredere kring gegeven.

10. Toegankelijke vrijetijd

10.1 Huidige situatie

10.1.1 Evenementen

In 2018 is een handboek toegankelijke evenementen opgesteld. Dat handboek geeft aanbevelingen en tips aan organisatoren van evenementen over het verbeteren van de toegankelijkheid. Bevrijdingspop wijdde in 2018 een speciaal programma aan toegankelijkheid.

10.1.2 Week van de Toegankelijkheid

De landelijke Week van de Toegankelijkheid (1-6 oktober) had in 2018 als thema Vrije Tijd. In deze week werden in Haarlem allerlei activiteiten georganiseerd om de bewustwording rond toegankelijkheid te verbeteren. Zo was er een ervaring dag voor raadsleden, een bijeenkomst

'Hospitality in Business' voor MKB-organisaties in Haarlem met als thema toegankelijkheid, de Ongehinderd testdag en de dementiebijeenkomst 'Haarlem Vergeet je Niet'.

10.1.3 Horeca en detailhandel

Binnen het programma MKB Toegankelijk van MKB Nederland en VNO-NCW vinden in 2018 en 2019 een aantal lokale pilots plaats. Doel hiervan is de toegankelijkheid van een winkelgebied te verbeteren, ervaringen op te doen en deze te delen met andere ondernemers. MKB Nederland koos Haarlem als een van de pilotgemeentes. De pilot vindt plaats in de Anegang, de Schaghelstraat en de Warmoesstraat. Een en ander in overleg met de aanwezige straatverenigingen en de centrummanager. De voorbereidingen vonden in 2018 plaats. De onderzoeken starten daadwerkelijk in januari 2019.

10.2 Activiteiten 2019-2021

- In 2018 is het Handboek Toegankelijkheid Evenementen en Festivals opgesteld. In 2019 vindt de implementatie hiervan plaats. Het handboek evenementen zal dan digitaal te vinden zijn op de webpagina's 'evenementen' en 'toegankelijke stad' van haarlem.nl. Bovendien krijgen alle evenementenorganisatie het handboek meegestuurd bij omgevingsvergunningaanvragen. We willen er naar toe werken dat vanaf 2020 toegankelijkheid ook middels bepaalde en haalbare voorwaarden in de vergunning wordt meegenomen.
- Bevrijdingspop heeft in 2018 een speciaal programma aan toegankelijkheid gewijd en zet dat door. Ook in 2019 wordt weer ingezet op de toegankelijkheid van Bevrijdingspop: er worden verdere toegankelijks maatregelen genomen en er komt weer een speciaal VIP programma.
- De gemeente onderzoekt of ervaringsdeskundigen als mystery guest evenementen kunnen bezoeken, en zij vervolgens advies en tips kunnen geven over het (nog) toegankelijker maken van het evenement.
- In januari 2019 start de pilot horeca en detailhandel van MKB Nederland/VNO-NCW in de Anegang, Warmoesstraat, Schaghelstraat, Lange Veerstraten Kleine Houstraat. Horeca-eigenaren en winkeliers krijgen een kosteloze scan van hun pand door het bedrijf Ongehinderd. Ongehinderd levert vervolgens per pand een rapport op met adviezen en verbeterpunten. Ook vinden mystery guest onderzoeken plaats en krijgt het personeel een training / inspiratiesessie over bejegening aangeboden.
- De gemeente leverde een financiële bijdrage aan een circusvoorstelling speciaal voor blinden en slechtzienden op 4 januari 2019.

11. Toegankelijke sociale basis

11.1 Huidige situatie

De huidige subsidieafspraken met partners in de sociale basis lopen t/m 2019. In 2019 wordt gewerkt aan een nieuw inhoudelijk kader voor de subsidiepartners. De vaststelling hiervan is uitgesteld. Een besluit over het overbruggen van de huidige naar de nieuwe afspraken moet nog genomen worden.

11.2 Activiteiten 2019 en verder

De sociale basis is het krachtige geheel van inwoners (inclusief jeugd), (bewoners)initiatieven, sociaal ondernemers en professionele organisaties in de Haarlemse samenleving, die met elkaar bijdragen aan een sociale stad en leefbare wijken en buurten. De gemeente speelt hierin een rol door subsidie te verstrekken aan initiatieven en organisaties. Daarbij wordt aandacht voor toegankelijkheid uitdrukkelijk meegenomen. Dat doen we in verschillende onderdelen in het proces:

- Op korte termijn inventariseert de gemeente de toegankelijkheidsbehoeften onder een aantal specifieke doelgroepen (op het gebied van fysieke en sociale toegankelijkheid van voorzieningen in de sociale basis. Wat kunnen subsidiepartners doen om in deze behoefte te voorzien?
- De gemeente vraagt subsidiepartners vervolgens om in hun aanvraag specifiek te beschrijven hoe zij met hun activiteiten bijdragen aan de fysieke en sociale toegankelijkheid. Deze aanvragen worden gezamenlijk ingediend rond zeven thema's: redzaam in en om het huis, waardevol werk, financiën op orde, opvoeden en opgroeien, ontmoeten, gezonde leefstijl en vrijwillige inzet en mantelzorg. Per thema vraagt de gemeente de organisaties aan te geven hoe zij bijdragen aan toegankelijke voorzieningen. Op basis van de uitkomsten van de inventarisatie tijdens de uitvraag en de eerder opgedane ervaring en opgehaalde informatie in het Jaar van de Toegankelijkheid formuleert de gemeente hiervoor een aantal concrete aandachtspunten. De gemeente beoordeelt de aanvragen vervolgens en toetst of deze voldoende bijdragen aan de behoeften die in de uitvraag zijn geformuleerd.

12. Toegankelijke communicatie

12.1 Huidige situatie

In lijn met het VN Verdrag moeten de gemeentelijke diensten toegankelijk zijn. Het gaat om zowel de panden als de website en de communicatie naar bewoners en bezoekers in de stad. De gemeente werkt sinds enkele jaren aan het versimpelen van het taalgebruik van de gemeente richting klanten. Bestuur en communicatie en 'ambassadeurs' vanuit de afdelingen brengen de communicatie richting burger op B1-niveau. Voor wat betreft het minimeleid is dit al gerealiseerd. De andere afdelingen zijn hier ook mee bezig.

In 2018 is het verder verbeteren van de toegankelijke communicatie opgepakt met het schrijven van een plan van aanpak en het vormen van projectgroepen voor zowel de in- als externe communicatie.

In het vaste opleidingsaanbod is voor elke medewerker de training schrijven op B1-niveau te volgen inclusief het gebruik van een digitale tool om teksten te controleren. Ruim 120 collega's volgden de training om er op de eigen afdeling mee aan de slag te gaan. Onder andere afdeling Veiligheid, Handhaving en Toezicht (VTH) en HRM hebben alle teksten herschreven. Het team van gebiedscommunicatieadviseurs herschrijft alle brieven in de toolkit voor het fysieke domein. In deze toolkit staan alle brieven die door zowel gemeente als onze partners die werken namens de gemeente in het fysieke domein, worden gebruikt. Ook Spaarnelanden heeft dit jaar de training

schrijven op B1 niveau gevolgd. Een aantal afdelingen heeft een workshop klantgericht schrijven gevolgd, waaronder Jeugd Onderwijs en Sport.

12.1.1 Alle uitingen

Naast de brieven gaat het ook om alle andere uitingen, zoals folders, nieuwsbrieven, raadstukken etc. Bureau Loo en Van Eck is ingezet om een aantal nota's te herschrijven. Ook checkt de gemeente de teksten op de website op leesbaarheid. De webredactie leest mee en adviseert collega's over de teksten die zij aanleveren aan de webredactie. Op dit moment worden de formulieren van de gemeente gefaseerd omgezet in de nieuwe huisstijl en op B1-niveau. Dit gebeurt in samenwerking met vrijwilligers van de formulierenbrigade van welzijnspartner DOCK. Samen met de formulierenbrigade monitoren we de nieuwe formulieren en ontvangen we feedback over eventuele onbegrepen teksten in aanvragen. Dit doen we samen met de betrokken afdelingen en waar mogelijk ontwikkelen we ook digitaal invulbare formulieren. Door meer samen te werken en de lijntjes met partners in de stad kort te houden, kunnen we sneller reageren op eventuele klachten.

12.1.2 Toegankelijke communicatie meer dan alleen teksten

Naast het herschrijven van huidige teksten wordt er ook gekeken naar de achterliggende processen. Waar is behoefte aan vanuit de klant; hoe wil de klant communiceren en waar loopt de klant tegenaan. Maar ook wordt gekeken naar de werkwijze intern. Hoe komt informatie nu terecht bij een medewerker, kan dat anders worden georganiseerd? Is alles wat we willen weten van de klant ook echt nodig bij een bepaalde aanvraag? Door samen te werken met medewerkers en klanten kan je naast het herschrijven van teksten ook op andere punten de communicatie toegankelijker maken. Door meer gebruik te maken van beelden, denk aan foto's, animatiefilmpjes of infographics, hopen we meer doelgroepen te bereiken. Bij het maken van video's wordt ondertiteling en transcriptie al direct meegenomen.

In 2018 is de nieuwe huisstijl geïntroduceerd. Het idee is dat de inwoners van Haarlem sneller zien dat gemeente Haarlem de afzender is van uitingen. Daartoe is het logo van gemeente Haarlem omgezet naar het wapen en de toevoeging gemeente Haarlem. In de nieuwe huisstijl is gekozen voor een duidelijk lettertype en een eenvoudige, herkenbare opmaak. In de formulieren is gekozen voor een andere opbouw en minder tekst, waardoor ze voor gebruikers veel toegankelijker zijn.

De gemeentelijke website moet - net als alle overheidswebsites - uiterlijk 2020 toegankelijk zijn voor mensen met verschillende beperkingen. Het moet voldoen aan de Europese (open) standaard voor digitale toegankelijkheid. De website haarlem.nl heeft toegankelijkheid direct vanaf de nieuwe toptakenwebsite in 2012 als standaard ingesloten (volgens de eisen van www.accessibility.nl). Na lancering en in de jaren erna zijn op regelmatige basis toegankelijkheidstoetsen uitgevoerd. Op basis van de resultaten worden acties ondernomen en publiceren wij deze via een verplichte toegankelijkheidsverklaring op de website (zie <https://www.haarlem.nl/toegankelijkheid/>). Groot aandachtspunt op dit moment is het webrichtlijnenproef maken van te publiceren pdf's. Een toegankelijke website zorgt onder andere voor goede contrastkleuren en toegankelijke teksten op B1 niveau. En het schrijven en coderen volgens webrichtlijnen standaarden, zodat mensen met een visuele beperking de site eenvoudig met eigen middelen kunnen doornemen.

12.1.3 Bewustwording en cultuur

Door alles te herschrijven of op een andere manier te communiceren zijn weer nog niet als het gaat om toegankelijkheid. Alert zijn op heldere taal en duidelijke boodschappen is een continue proces waarin iedereen moet worden meegenomen. Bewustwording en blijvende aandacht voor het gebruik van duidelijke taal is een aandachtspunt voor de komende jaren. Positief gedrag willen we

belonen door intern jaarlijks een collega te benoemen als taalambassadeur van het jaar. Iemand die zich inzet voor duidelijk taalgebruik. Vanuit Bestuur en Communicatie blijft een aantal collega's betrokken bij het B1 schrijven en duidelijke taal. Twee andere collega's zijn initiatiefnemers van het Haarlemse woordenboek waarbij elke week aandacht gevraagd wordt voor een term waarvan niet iedereen weet wat die betekent. Samen met deze collega's vragen we het hele jaar door aandacht voor duidelijk taalgebruik en organiseren we de verkiezing Woord van het jaar en Taalambassadeur van het jaar.

Afgelopen jaren zijn er informatieve B1-café's georganiseerd en zijn er in het managementforum en overleggen presentaties gehouden. Dat blijven we ook de komende jaren doen.

12.1.4 Taalakkoord

In 2016 tekende de gemeente een Taalakkoord om laaggeletterdheid aan te pakken. Zo worden bijvoorbeeld trainingen 'herkennen en doorverwijzen laaggeletterdheid' gegeven aan werkers bij zogenaamde 'vindplaatsen' zoals Sociale Wijkteams, schulddienstverlening, leerplein, CJG, SZW, UWV. Ook vinden er op vier locaties taalsprekuren plaats voor informatie en advies over taalcursussen. Daarnaast worden taalcursussen op (digi)taal- en rekengebied mogelijk gemaakt.

12.1.5 Digitaal Sterk

Sinds 2016 zet de gemeente Haarlem extra middelen in om ouderen (55+) te ondersteunen bij het digitaal vaardig worden. Middels het project DigiTaal Sterk worden ouderen verleid om aan een of meerdere computercursussen deel te nemen. De gemeente geeft samen met de Bibliotheek Zuid-Kennemerland, Pluspunt Zandvoort, DOCK en Ecosol-Haarlem-Effect gezamenlijk vorm en inhoud aan dit project.

12.1.6 Inclusief Communiceren

Het Verwey-Jonkerinstituut, GGD Zuid-Kennemerland en de gemeente Haarlem werken samen met het doel een beeld te krijgen van de wijze waarop inclusieve communicatie van overheden met mensen met een migratieachtergrond vorm kan krijgen. GGD Zuid-Kennemerland en Verwey Jonker hebben hiertoe in 2018 een convenant ondertekend. Uit een eerste verkenning is gebleken dat de communicatie met niet westerse migranten moeizaam verloopt, waarbij statushouders het over het algemeen extra moeilijk hebben.

12.2 Activiteiten 2019-2021

- Eind 2018 startte de gemeente met het herschrijven van brieven. Veel van de brieven zijn opgebouwd uit blokken en worden verzonden vanuit een programma (Smartdocuments). Voor het herschrijven trok de gemeente externe partijen aan. Het gaat erom de teksten te vereenvoudigen en de boodschap helder te maken. Duidelijke taal is ook hier de grootste wens.
- Behalve de teksten voor brieven, worden ook brochures, flyers en dergelijke gecheckt op duidelijke en toegankelijke taal en beeld.
- Uit de klantreis Toegankelijkheid op de website voor minima kwam onder andere naar voren dat folders en flyers die nu via de website zijn in te zien, zo moeten worden opgenomen dat gebruikers ze ook kunnen uitprinten. Die aanpassing wordt gemaakt voor de bestaande flyers en folders.
- De gebruikers wensen ook meer filmpjes die uitleggen hoe bepaalde producten werken of zijn aan te vragen. Dat betekent dat we daar in 2019 uitdrukkelijk op inzetten.
- De gemeente werkt campagnematig op het moment dat we aan bepaalde doelgroepen een voor hen gunstige regeling of dienst onder de aandacht willen brengen. Dat betekent informatie

overdragen op bijeenkomsten, aandacht vestigen met gerichte flyers en folders, inzet van social media en dergelijke.

- In 2019 vindt op de website een herijking plaats van de toptaken en websitevisie.
- In 2019 krijgt het project DigiTaal Sterk uitgebreid naar andere doelgroepen, dit is gezien de landelijke ontwikkelingen noodzakelijk. Vanaf 2020 wordt wetgeving van kracht die overheden verplicht het internetgebruik af te stemmen op alle burgers, ook groepen die minder digitaal vaardig zijn. Het doel is Digitale inclusie, iedereen moet mee kunnen doen. Uitgangspunten zijn: “Toegankelijk, Begrijpelijk en Vóór iedereen”. VNG ontwikkelt hiervoor een agenda van de toekomst: NL DIGI-beter! Aandachtspunten daarbij zijn: een voor iedereen toegankelijke en begrijpelijke (digitale) overheid, het bevorderen van (digitale) basisvaardigheden en zelfredzaamheid, en meer publiek private samenwerking om het bereik onder burgers te vergroten.
- Het project Inclusief communiceren dat in 2018 gestart is, krijgt in 2019 een vervolg in een meerjarige aanpak.

13. Toegankelijkheidsaandacht

13.1 Huidige situatie

Een belangrijk onderdeel van toegankelijkheid is de bewustwording onder inwoners, organisaties en gemeente dat mensen met een beperking volwaardig mee willen en kunnen doen. In Haarlem is in 2018 een groep van elf ambassadeurs gevormd met vertegenwoordigers van verschillende groepen (mensen met fysieke, zintuiglijke, verstandelijke beperking, psychische kwetsbaarheid en chronisch ziekte). Zij zijn zowel aanspreekpunt voor mensen van hun doelgroep en bewoners, als vertegenwoordiger van hun doelgroep bij activiteiten in de stad gericht op bewustwording. In verschillende media uitingen (artikelen in de pers, social media, posters) vragen zij aandacht voor toegankelijkheid. Verder organiseren zij ervaringsdagen, waarin raadsleden, ambtenaren en bewoners zelf kunnen ervaren hoe het is om een beperking te hebben. Ook nemen deel aan uiteenlopende bijeenkomsten en denken mee over het ontwikkelen van beleid en de uitvoering daarvan.

In 2018 is er een centraal mailadres e-mailadres toegankelijk@haarlem.nl voor tips en suggesties van bewoners en een webpagina www.haarlem.nl/toegankelijkestad met informatie over toegankelijkheid.

13.2 Activiteiten 2019-2021

- Vanaf 2019 zet de gemeente verder in op het betrekken van ambassadeurs en andere ervaringsdeskundigen bij de bewustwording (media-uitingen, bijeenkomsten, trainingen).
- De gemeente wil ervaringsdeskundigen betrekken bij het ontwikkelen en toetsen beleid. Er volgt een plan van aanpak over het hoe en wanneer betrekken van ervaringsdeskundigen bij het ontwikkelen en het toetsen van beleid. Belangrijke vragen zijn: hoe borgen we dat binnen de gemeentelijke organisatie en wat hebben ervaringsdeskundigen nodig om deze rol op een goede manier te kunnen uitvoeren.
- Up to date houden en aanvullen van de webpagina www.haarlem.nl/toegankelijkestad en beheren van het mailadres toegankelijk@haarlem.nl

- Extra aandacht voor bewustwording onder specifieke groepen, zoals mensen met een migratie achtergrond samen met zelforganisaties. Er heeft inmiddels een eerste bijeenkomst Toegankelijke Stad plaatsgevonden op 31 maart 2019, georganiseerd door Stichting Samen Haarlem, SSHO en TSKS met 70 bezoekers. Een volgende bijeenkomst staat gepland op 23 juni.
- De ambassadeurs sluiten aan bij diverse pilots en activiteiten. Een aantal daarvan is al eerder genoemd, zoals pilot toegankelijk MKB, toegankelijke evenementen en ontwikkelen training GGZ en Werk. Verder onder andere:
 - > bijdragen aan de toegankelijkheid van de Sociaal Wijkteams. Zo hebben de ambassadeurs van de toegankelijke stad op 21 maart 2019 een programma-onderdeel verzorgd op de inspiratie dag voor alle Sociaal Wijkteamleden in Haarlem.
 - > zijn de ambassadeurs betrokken bij het speerpunt 'Balans in de binnenstad' uit het OPP (One Page Program) 2019 voor het gebied Centrum. Binnen dit speerpunt 'Balans in de binnenstad' is het verbeteren van toegankelijkheid opgenomen.
- Daarnaast kunnen ambassadeurs en andere ervaringsdeskundigen zelf activiteiten ontwikkelen gericht op bewustwording, zoals verder ontwikkelen ervaringsdagen, voorlichting.

14. Doelgroep specifieke projecten

Bij de toegankelijke stad hebben we oog voor mensen met een fysieke, zintuiglijke en verstandelijke beperkingen, en mensen met een psychische kwetsbaarheid en chronische ziekte. Voor een aantal doelgroepen zijn er binnen de gemeente specifieke plannen/programma's, die worden hieronder beschreven.

14.1 Mensen met dementie

In samenwerking met Alzheimer Nederland afdeling Zuid-Kennemerland, het Samenwerkingsverband Kwetsbare Ouderen en andere stakeholders zoals huisartsen en wijkverpleegkundigen heeft de gemeente de regiorol opgepakt bij het opzetten van een lokale aanpak Dementie Vriendelijke Gemeente. Aan de hand van een werkplan 'Haarlem Dementie Vriendelijk' geeft de gemeente hier uitvoering aan.

- Begin 2018 is het Netwerk Kwetsbare Ouderen van start gegaan. Het doel van deze netwerkorganisatie is ervoor te zorgen dat kwetsbare ouderen, inclusief mensen met dementie en hun naasten, de juiste zorg op het juiste moment op de juiste plek ontvangen. In dit netwerk, dat bestaat uit een regiegroep en 4 werkgroepen zijn zorg- en welzijnsorganisaties vertegenwoordigd. Het netwerk is aanvullend aan het samenwerkingsverband Wijkgerichte Zorg.
- Binnen het netwerk kwetsbare ouderen is in 2018 een vroegsignaleringskaart kwetsbare ouderen ontwikkeld voor iedereen die wel eens met kwetsbare ouderen te maken heeft. Er was al een signaleringskaart voor professionals maar als ouderen eenmaal bij een professional zijn, is daar doorgaans al heel wat aan voorafgegaan. Beter is het signalen van kwetsbaarheid eerder te ontdekken. Maar om te kunnen signaleren moeten mensen wel de juiste informatie hebben. Nu is er een kaartje geschreven in begrijpelijke "lekentaal" en trainingen. Eerst voor huishoudelijk hulpen, vrijwilligers en medewerkers van woningbouwcorporaties. En als dat goed loopt zal dat uitgebreid worden naar bijvoorbeeld de horeca, het openbaar vervoer en kappers. Nu al wordt de kaart verspreid door winkeliersverenigingen, vrijwilligersorganisaties etc.

- In april 2018 werd met het Odensehuis in Schalkwijk geopend. Het Odensehuis is een inloop,- informatie- en ontmoetingscentrum voor mensen met (beginnende) dementie of geheugenklachten, mantelzorgers en hun familie en vrienden. Het heeft een open karakter: deelnemers zijn participanten en zij bepalen, samen met hun mantelzorgers, welke activiteiten er plaatsvinden. Het Odensehuis is gehuisvest in Ontmoetingscentrum Da Vinci.
- Een eerdere evaluatie onder verschillende stakeholders van de Wijkgerichte zorg maakte duidelijk dat er een hiaat gevoeld wordt bij inwoners na de diagnose dementie. Een werkgroep binnen wijkgerichte zorg is aan de slag gegaan met het uitwerken van een voorstel om direct na de diagnose een gesprek te hebben met een verpleegkundige ouderenzorg. Dit is in 2018 ingevoerd.
- Op donderdag 4 oktober is tijdens de Week van de Toegankelijkheid het evenement 'Haarlem Vergeet je Niet' georganiseerd.. Tijdens dit evenement gingen meer dan honderd deelnemers met elkaar in gesprek over hoe we Haarlem dementievriendelijk kunnen maken. Deelnemers waren mensen met dementie, mantelzorgers, (zorg)professionals en maatschappelijke organisaties. Centraal stonden de vragen van mensen met dementie en hun wensen voor een zinvolle dag invulling. Speciale gast was Anne-Mei The, bekend van de sociale benadering van dementie. Doel was om mensen met dementie, mantelzorgers, professionals en maatschappelijke organisaties met elkaar te verbinden en zo de toegankelijkheid van de stad en het ondersteuningsaanbod beter af te stemmen op de behoeften van mensen met dementie
- Als input voor deze bijeenkomst en de Dementie Vriendelijke aanpak zijn voorinterviews gehouden met zes Haarlemmers met dementie en is een groepsgesprek / ontvangst op het stadhuis georganiseerd in juli 2018.
- In vervolg op de bijeenkomst 'Haarlem Vergeet Je Niet' zijn zes werkgroepen geformeerd, die aan de slag zijn gegaan met het uitwerken van de uitkomsten van de workshops tijdens de bijeenkomst. Deze werkgroepen houden zich bezig met de volgende thema's: Vrijwilligerswerk, Ontmoetingsplekken in de stad, Sport & spel, Cultuurparticipatie, Natuurbeleving en Meedoen in de buurt. Doel is in kaart te brengen wat er is aan aanbod voor mensen met dementie én aan de hand van de vraag van mensen met dementie nieuw aanbod te ontwikkelen. En dit aanbod inzichtelijk en toegankelijk te maken voor mensen met dementie. De werkgroepen zijn in 2018 een aantal keren bij elkaar gekomen en zetten hun werkzaamheden in 2019 voort. In de eerste helft van 2019 werken zij de ideeën verder uit en de resultaten worden gepresenteerd op een bijeenkomst in juni 2019.

14.2 Mensen met een licht verstandelijke beperking

Binnen het transformatieprogramma sociaal domein (agenda 2018-2020) is er aandacht voor de doelgroep licht verstandelijk beperkten (LVB). De aanpak moet een helder beeld opleveren van signalen, knelpunten en wensen in Haarlem/Zandvoort rondom LVB op de verschillende leefdomeinen. Daarna ontwikkelt de gemeente een aanpak die ten gunste komt van de mensen met een licht verstandelijke beperking. Centraal in deze aanpak staat dat het gehele traject gedaan wordt in samenwerking met ervaringsdeskundigen uit de doelgroep. De gemeente betreft professionals en organisaties uiteraard betrokken bij het vormgeven van een aanpak en de uitwerking hiervan.

14.3 GGZ doelgroep

Naast het plan van aanpak GGZ en Werk (zie bij hoofdstuk 9 toegankelijk werk) is er binnen het Uitvoeringsprogramma Opvang Wonen en Herstel aandacht voor de GGZ doelgroep. Dit

programma heeft als doel om cliënten Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen en Vrouwenopvang zo volwaardig mogelijk te laten wonen met herstelondersteuning, gericht op inclusie, burgerschap, participatie, zelfredzaamheid en informele steun in de lokale omgeving. Een van de projecten richt zich in het bijzonder op het bevorderen van acceptatie en daarmee inclusie van mensen met een psychische kwetsbaarheid.

Bijlage 1. Toegankelijke Stad 2030

< separate bijlage >

Bijlage 2. Prioriteitenoverzicht toegankelijkheidsmaatregelen gemeentelijke panden

Bij het verbeteren van de toegankelijkheid van de gemeentelijke panden gaat de prioriteit uit naar de stembureaus omdat die volgens de wet al per 1 januari 2019 toegankelijk moeten zijn.

Hieronder volgt de lijst met stembureaus die we als eerste willen aanpakken. Na de stembureaus volgt het strategische vastgoed van de gemeente en daarna het niet-strategische vastgoed. Deze lijsten maken onderdeel uit van de vastgestelde vastgoednota 2018 (2018/49829).

Nr	Naam	Adres	Type	Bedrag
1 (72)	Het Stadhuis*	Grote Markt 2	Stembureau	
17	Hildebrand/Martin Luther Kingschool	Van Zeggelenplein 31 A/B	Stembureau	
35 (36)	Buurtcentrum De Fjord*	Paul Krugerkade 6	Stembureau	
46	Backstop	Pim Mulierlaan 1	Stembureau	
52	Rode Kruis Haarlem	Vergierdeweg 52	Stembureau	
60	Professor Van Gilseschool	Daslookweg 2	Stembureau	
73 (3)	Stadsbibliotheek Schalkwijk	Fie Carelsenplein 2	Stembureau	
76	Publiekshal Raakspoort*	Zijlvest 39	Stembureau	
77	Patronaat	Zijlsingel 2	Stembureau	
83	Het Dolhuys	Schotersingel 2	Stembureau	
13	Speeltuin Jeugdland	Theemspanplein 22	Stembureau	
23	Speeltuinvereniging Kindervreugd	Godfried van Bouillonstraat 70	Stembureau	
32	Buurtcentrum De Tulp	Voortingplantsoen 56	Stembureau	
47	Posthuis Zaanenpark	Mercuriusstraat 20	Stembureau	
51	Speeltuin D.V.S.	Clovisstraat 56	Stembureau	
55	Stg. Wijkgebouw Hof van Eden	Muiderslotweg 222 A	Stembureau	
65	Van Voorthuissenschool	Professor Eijkmanlaan 1	Stembureau	
66 (59)	Wijkcentrum De Ringvaart	Floris van Adrichemlaan 98	Stembureau	
78 (25)	Frans Hals Museum	Groot Heiligland 62	Stembureau	
4 (70)	Stadsbibliotheek	Gasthuisstraat 32	Stembureau	
6	Basisschool De Kring	Parklaan 108	Stembureau	
9	Speeltuin Klarenhof	Brouwersplein 45	Stembureau	
10 (16)	Badhuis Leidseplein	Leidseplein 49	Stembureau	
20	Basisschool De Zuiderpolder (hoofdgebouw)	Vrijheidsweg 84	Stembureau	
21	Wijkcentrum De Zuidparker	Bijvoetstraat 5	Stembureau	
27	OBS Bos en Vaart	Florapark 14	Stembureau	
31	Hannie Schaftschool (ingang achterzijde gebouw)	Linschotenstraat 57 A	Stembureau	
36	Speeltuinvereniging Elba	Lucas Meijerstraat 29	Stembureau	
37	Basisschool De Cirkel	Atjehstraat 35 A	Stembureau	

40 (4)	Wijkcentrum De Horizon	Ambonstraat 2	Stembureau	
41	Nova College	Tetterodestraat 109	Stembureau	
43	Haarlemse Korfbal Club	t Hoenstraat 1	Stembureau	
50	ZV Haarlem (zij-ingang zwembad de Planeet)	Piet Voskuilenstraat 9-11	Stembureau	
53	Gymzaal De Dolfijn	Jan Gijzenkade 305 (ing G Spoorln 1)	Stembureau	
64	Speeltuin De Eenhoorn	Bernstraat 2	Stembureau	
68	Rozemarijn werkplaatscentrum	Spijkerboorpad 4	Stembureau	
70	De Kas	Bernadottelaan 199A	Stembureau	
74	Basisschool De Wadden	Zevenwoudenplantsoen 3	Stembureau	
85	BSO Maraboe	Obistraat 97	Stembureau	
75	Boerhaavebad	Kadijk 1	Stembureau	
66	De Planeet	Planetenlaan 15	Stembureau	
65	De Houtvaart	Piet Heinstraat 12	Stembureau	
56	Spaarnahal	Fie Carelsenplein 1	Stembureau	
44	Kennemer Sport Centre	IJbaan 4 A-G	Stembureau	
2	Kinderboerderij Schoterhoeve	Sportweg 1	Stembureau	
-	Gymzaal Betuwelaan	Betuwelaan 2	Stembureau	
33	Gymzaal Semmelweisstraat	Semmelweisstraat 5	Stembureau	
31	Gymzaal Houtmanpad	Houtmanpad 33	Stembureau	
71	Zijlpoort	Gedempte Oudegracht 2	Stembureau	
43	Jongerencentrum Flintys	Gedempte Oude Gracht 138	Stembureau	
17	Begraafplaats Akendam	Vergierdeweg 273	Stembureau	
54	Begraafplaats Sint Jozef	Vergierdeweg 256	Stembureau	
19	Bibliotheek Haarlem-Noord	Planetenlaan 170	Stembureau	
2	Bibliotheek Haarlem-Oost	Fie Carelsenplein 2	Stembureau	
63	Toneelschuur	Lange Begijnestraat 9	Stembureau	
58	Stadsschouwburg	Wilsonsplein 23	Stembureau	
21	Philharmonie	Lange Begijnestraat 11	Stembureau	
23	De Vishal	Grote Markt 20	Stembureau	
15	Archeologisch museum	Grote Markt 18	Stembureau	
49	Museum Haarlem	Groot Heiligland 47	Stembureau	
25	De Pletterij	Lange Herenvest 122	Stembureau	
29	Gymzaal Doelenplein	Doelenplein 2	Stembureau	
12	Gymzaal Werfstraat	Werfstraat 6	Stembureau	
32	Gymzaal Jephthastraat	Jephthastraat 1	Stembureau	
7	Gymzaal Generaal Spoorlaan	Generaal Spoorlaan 1	Stembureau	
28	Gymzaal Benelux	Beneluxplein 2	Stembureau	

67	De Gouden Gooi	Belgiëlaan 6	Stembureau	
9	Gymzaal Lorentzkade	Lorentzkade 62	Stembureau	
57	Sparks Haarlem	Melkerijpad 11	Stembureau	
47	Mas & Co	Henk van Turnhoutpad 4	Stembureau	
64	Sv United Davo	Zuid-Schalkwijkerweg 19	Stembureau	
38	Haarlem Yildiz Spor	Reinaldapad 6	Stembureau	
77	Sv Geel Wit	Van Oosten de Bruijnstraat 66	Stembureau	
55	DSS	Jaap van Edenlaan 7	Stembureau	
42	Honk en softbal Schoten	Van der Aartweg 2	Stembureau	
40	HF Edo	Mr. Jan Gerritszlaan 2	Stembureau	
68	VV Schoten	Vergierdeweg 265	Stembureau	
76	Petanque Union Haarlem	Van der Aartweg 31	Stembureau	
35	H.M.H.C. Saxenburg	Boerhaavelaan 45	Stembureau	
45	Korfbal Oosterkwartier	Bernhard Zweersstraat 2	Stembureau	
46	Koninklijke HFC	Emauslaan 2	Stembureau	
39	Haarlemse kanovereniging	Noord-Schalkwijkerweg 99	Stembureau	
1	ABC Museum	Goot Heiligland 47	Stembureau	
37	Haarlem Effect	Voortingplantsoen 56	Stembureau	
48	De Hallen	Grote Markt 16	Stembureau	
5	Kortenaertuin	Kortenaerstraat 2	Schooltuin	
6	Stadsboerderij Houthoeve	Hertenkamplaan 3	Kinderboerderij	
1	Schotertuin	Arthur van Schendelpad 2	Schooltuin	
3	Huisdierencentrum	Van Oosten de Bruijnstraat 64	Kinderboerderij	
E	PG Raaks	Zijlvest 45	Parkeergarage	
C	PG De Kamp	De Witstraat 1	Parkeergarage	
G	PG Cronjé	Kleverlaan 12	Parkeergarage	
A	PG Appelaar	Damstraat 12	Parkeergarage	

*Exclusief de kosten voor de reeds in 2018 uitgevoerde werkzaamheden aan de Raakspoort, het Stadhuis en De Fjord.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
Mei 2019

Tekst: Evelien Zeelenberg, Carin van Empel, Sandra Buisman, Sander Sasburg

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl